

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE
CATEDRA DE ISTORIE

**CARTEA ROMÂNEASCĂ VECHĂ
ÎN TIPOGRAFIA DINASTIEI BART**

(SFÂRȘITUL SECOLULUI AL XVIII-LEA –
ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XIX-LEA)

TEZA DE DOCTORAT
(REZUMAT)

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC

prof. univ. dr. EVA MĂRZA

DOCTORAND

CORNEL MARIA

ALBA IULIA

2011

Cuprinsul

Argument	4
Abrevieri	7
I. Aspecte din istoria tiparului sibian (secolele al XVI-lea – al XIX-lea)	8
II. Contextul favorabil al editarii în limba româna de catre Petru Bart la sfârșitul secolului al XVIII-lea	20
III. Consideratii privind tipul lucrarilor editate si numarul editiilor acestora	47
IV. Secventele cartilor românesti editate de tipografia familiei Bart	113
V. Lucratori, tiraje si distribuitori ai cartilor românesti de Sibiu la cumpana secolelor al XVIII-lea si al XIX-lea	138
VI. Ornamentica cartilor bartiene	173
Concluzii	231
Anexe	
Legaturile tipografiei Bart cu elita româneasca a vremii	242
Catalogul tipariturilor bartiene Tabelul A	244
Tabelul B	266
Tabelul C	281
Tabelul D	293
Bibliografia	303

CUVINTE CHEIE: *tipografia Bart, secolele XVIII – XIX, Iluminism, calendare, carte religioasa veche, manuale scolare vechi, ornamentica balcanica si occidentala, privilegiu de imprimare.*

Sfârșitul secolului al XVII-lea a fost martorul schimbării unor destine în acest colt de Europa încercată de framântări politico-militare, socio-economice și culturale. Pe de o parte, Transilvania intra în brațele Habsburgilor care își vedeau astfel împlinit un vis mai vechi de 150 de ani. Ei aduceau Contrareforma care, prin intermediul greco-catolicismului, a deschis portile învățământului de respirație europeană românilor ardeleni uniți și neuniți. În același timp, la un alt nivel, șeful sibiuan Johann I Barth (cca. 1670 – 1746) își înființează o tipografie punând bazele unei dinastii. Stabilirea centrului politico-administrativ și militar al Transilvaniei la Sibiu în anul 1717 a fost în măsură să sporească contactele tipografului cu autoritățile prin imprimarea diverselor acte de cancelarie. Fiul său, Johann al II-lea Barth (1702 – 1782), cu un stagiul de pregătire în domeniul imprimeriei în Europa Centrală, a realizat, după fiind apropierea de Oltenia și Muntenia, că românii reprezentau un potențial uriaș. A achiziționat ulterior, în preajma anului 1772, un set de litere chirilice, poate pentru a face concurența tipografiilor de la Blaj și de la Viena.

Urmasul lui a fost Petrus Barth sau Petru Bart (1745 – 1801). Începându-și activitatea de tipograf, pe lângă tatăl său, în deceniul al optulea, el a fost confruntat cu concurența acerbă, mai întâi a lui Samuel Sardi și apoi a fostului asociat al acestuia, Martin Hochmeister, care i-a moștenit officina. Mai mult, ultimul tipograf amintit a reușit să obțină o serie de privilegii, punând atelierul adversar într-un con de umbră. Aceste fapte l-au determinat pe Petru Bart să-și stabilească o strategie pentru a evita falimentul. Fenomenele și procesele istorice care se desfășurau în jurul lui, în cadrul cărora românii erau tot mai mult menționați în proiectele politico-militare, socio-economice și culturale ale elitelor locale și centrale, nu-l puteau lăsa indiferent. Românii – da! Asta era soluția salvatoare! Poate că P. Bart a crescut cu această concepție în familie, având în vedere o experiență mai veche, din tinerețe, a tatălui său dobândită dincolo de Carpați, în Oltenia.

Trăind și activând în Sibiul apropiat de granița cu țara Românească, Petru Bart era la curent cu marele trafic de carte românească care străpungea Carpații în ciuda restricțiilor imperialilor. Cererea mare de tipărituri în limba română avea multiple cauze și nu avem motive să credem că cea mai mare parte dintre acestea îi era necunoscută patronului său. Poate că nu detinea date ale statisticilor oficiale, dar era conștient că românii reprezentau o majoritate confortabilă în Transilvania și în alte provincii ale imperiului. A cunoscut, cu

siguranta, faptul ca românii neuniti respingeau cartea imprimata la Blaj si la Viena. Plângerile românilor si sârbilor banateni de la cumpana deceniilor al optulea si al noualea fata de calitatea si linia ortodoxa îndoielnica a cartilor editate de Iosif Kurzböck la Viena sunt elocvente. Chiar daca nu locuia efectiv în Sibiu, ci la câtiva kilometri de acesta, la Rasinari, episcopul neunit al Transilvaniei consolidase ortodoxia în regiune, creând premisele absorbtiei continue de carte româneasca transcarpatica.

Dar cu adevarat steaua norocoasa a oficinei Bart în anii `80 ai secolului al XVIII-lea s-a numit Iosif al II-lea. Poate ca vizitele acestuia din anii 1773 si 1783 si dorinta lui de a îmbunatati situatia valahilor au creat, în perioada respectiva, în mintea lui Petru Bart, impresia ca, odata urcat pe tron, el va lua masurile necesare în acel sens. Asa se explica cererea lasata direct împaratului în luna noiembrie a anului 1781, la scurta vreme de la recunoasterea sa ca suveran deplin si în contextul elaborarii si intrarii în vigoare a *Edictului de concivilitate* si a *Edictului de toleranta*. În respectivul memoriu, Johann al II-lea Barth si fiul sau cereau dreptul exclusiv de editare pe 20 de ani pentru românii neuniti invocând lipsa unei tipografii efectiv neunita în Ungaria si Transilvania dar si motive de ordin mercantilist-economic. Ei au tinut, în acelasi timp, sa arate ca si-au însusit si conceptia iluminista a luminarii maselor, afirmând ca românii au un fond educabil. Ultimele idei mentionate demonstreaza pragmatismul reprezentantilor acestei familii care atingeau astfel corzi sensibile ale conceptiilor de guvernare a statului în perioada absolutismului luminat. Totusi, de abia în anul 1784, Petru Bart a reusit sa prezinte o lista cu cartile necesare românilor neuniti pe care avea de gând sa le tipareasca.

Catolicismul indezirabil al lui Martin Hochmeister, rascoala din anul 1784, eforturile lui Ioan Molnar Piuariu, aplecarea suveranului asupra învatamântului primar reflectata, printre altele, de numirea unui director scolar în persoana lui Dimitrie Eustatievici, problemele financiare ale tipografiei din Blaj si razboiul cu turcii izbucnit în vara târzie a anului 1787 au creat conditiile necesare pentru acordarea monopolului editarii în limbile romana si greaca pentru neunitii din Ardeal lui Petru Bart. Solicitarea pentru limba greaca era fireasca în contextul existentei unei Companii grecesti la Sibiu, a apropierii de lumea greaca si poate mai ales în conditiile existentei elitelor fanariote de dincolo de Carpati. În concluzie, ziua de 16 iulie 1788, data semnarii contractului dintre oficina Bart si autoritatile provinciale a fost una de sarbatoare pentru patron si familia sa.

Dar entuziasmul nu a tinut mult timp. Profitul, probabil mic, rezultat din vânzarea manualelor scolare si problemele cu tipografia Iosif Kurzböck si Stefan Novacovici de la Viena din anii 1792-1793 au întunecat cerul activitatii tipografice bartiene. În anul 1793,

întreprizatorul sas sibian a pierdut pentru totdeauna monopolul editarii de carte religioasa pentru românii neuniti, pentru care a luptat atât de mult în cursul deceniului anterior. De aceea, productia editoriala de dupa anii 1793-1795 nu a mai atins nivelul celei din anii de început – 1788-1792.

Fiul sau, Johann Andreas Barth sau Ioan Bart (1773-1832) si ultimul reprezentant al dinastiei, a fost nevoit sa lupte, pentru a se mentine pe piata, cu concurenta de la Blaj, Buda, Brasov, ca sa nu mai mentionam pe cea a lui Martin (von) Hochmeister sau Samuel Filtsch din orasul natal.

El a preluat si amplificat contactele stabilite de tatal sau cu elita socio-culturala româneasca a vremii. Cei doi Bart au întretinut relatii amicale si profesionale cu episcopii Ghedeon Nichitici, Gherasim Adamovici si Vasile Moga dar si cu vicarii Ioan Halmaghi, Ioan Popovici de Hondol si Nicolae Hutovici. Toti acestia au patronat spiritual sau chiar finantat unele editii sibiene. Nu au lipsit legaturile cu directorii scolari Dimitrie Eustatievici, Radu Tempea, Gheorghe Haines si Moise Fulea care si-au materializat unele ambitii editoriale sub acoperisul oficinei lui Bart. Din cercul de colaboratori ai acesteia îi mai amintim pe dascalii Radu Duma, Ioan Popovici Barac, avocatul Vasilie Aaron, medicii Ioan Molnar Piuariu si Vasilie Popp si dascalul blajean, monahul Samuil Micu, ultimii trei amintiti, cu studii superioare la Viena. Poate ca prin intermediul acestora, Petru si mai ales Ioan Bart sa-i fi cunoscut direct si pe Gheorghe Sincai si Petru Maior. Lista poate continua cu negustorii Gheorghe Nicolau de la Brasov, Constantin Hagi Popp de la Sibiu si cu reprezentanti ai elitei ecleziastice din ? ara Româneasca, mitropolitul Filaret, episcopul Iosif de la Arges sau arhimandritul râmnicean Nicodim Greceanul. Multi dintre acestia au facut parte, probabil, din „Sotietatea filsofeasca a neamului românesc în Mare Printipatul Ardealului” care a finantat unele carti aparute de sub teascurile bartiene.

Originile politicii editoriale a oficinei în discutie trebuie cautate în memoriul si lista prezentate Magistratului sibian în anul 1784. Nu e lipsit de importanta sa precizam ca majoritatea o reprezentau cele cu continut religios. Unele titluri din respectivul proiect editorial ramân însotite pâna ast[zi de un mare semn de întrebare în ceea ce priveste tiparirea lor. Pe de alta parte, de sub prezele lui Bart au iesit carti religioase nementionate la 1784 si care au facut cariera la Sibiu cunoscând numeroase reeditari: *Ceasoslovul*, *Psaltirea*, *Acatistul*. Ele tradeaza orientarea pragmatica a patronilor sasi spre satisfacerea cererii de pe piata de carte româneasca traditionalista.

Statisticile ne arata ca lucrarile cu continut religios detineau chiar si în primele decenii ale secolului al XIX-lea aproximativ 50% din volumul de carte sibiana de la Bart. Daca luam

în calcul însa criteriul funcției clare pe care o îndeplineau, categoriile se diversifica: cartile religioase erau urmate de calendare, manuale propriu-zise, beletristica culta, carti populare, carti stiintifice. Cu alte cuvinte, Petru si Ioan Bart au fost dispusi sa imprime orice material, daca exista avizul cenzurii si bineînțelele spectrul profitului. Acest lucru este întarit si de faptul ca la Sibiu au aparut si carti în limba româna cu alfabet latin care se adresau unor prelati uniti.

Tirajele cuprinse între 200-300 si câteva mii de exemplare au depins de tipul materialului imprimat precum si de rolul care îi era atribuit.

Productia de carte sibiana a inclus atât carti binecunoscute în spatiul românesc, imitate dupa modelul celor tiparite la Râmnic, Viena, Blaj, Bucuresti, Iasi, Brasov dar si traduceri sau prelucrari din literatura universala mai veche sau contemporana si chiar lucrari originale. Traducerile sau prelucrarile s-a efectuat de cele mai multe ori din limbile germana, neogreaca, latina, slavona. În acest context, oficina bartiana ramâne în istoria culturii române prin unele premiere editoriale. Amintim, fara a detalia, *Gramatica româneasca* a lui Radu Tempea, 1797, *Liturghiile* si istoria universala a lui Ch. F. Millot din anul 1798, *Cuvânt pe scurt*, 1804 si *Despre apele minerale*, 1821 a medicilor Michael Neustädter, respectiv Vasilie Popp. Îsi revendica un loc pe aceasta lista *Patima si moartea Domnului*, 1808 a lui Vasilie Aaron dar mai ales, privind din unghiul gusturilor populatiei largi, cartile populare de genul *Alexandriei*, 1794, *Esopiei*, 1795, *Bertoldo*, 1799, *Sindipei*, 1802.

Majoritatea cartilor imprimate în orasul de pe Cibin de catre cei doi Bart au formatul în 8°, reflectând atât ratiuni comerciale din partea editorilor cât si modificari la nivelul relatiei cititor-carte în rândul populatiei românești. Culoarea utilizata în proportie covârșitoare a fost negrul, iar paginatia s-a realizat, cele mai multe cazuri, cu cifre arabe. Culoarea rosie si paginatia cu slove chirilice s-au folosit la sfatul sau cererea patronilor sau editorilor, aflati sub presiunea traditiei.

Structura imprimatelor bartiene nu diferea prea mult de cea a modelelor din spatiul extracarpatic sau din Europa în general. Foile de titlu încercau sa spuna cât mai multe despre carte si relatiile autorului, traducatorului, editorului, cenzorului, tipografului cu aceasta. Prefetele doreau sa justifice demersul editorial si din acest punct de vedere ele sunt surse deosebite ale istoriei evenimentiale si a mentalitatilor. Acestor elemente li se adaugau versurile, motto-urile, aprobarea cenzurii, cuprinsul, epilogul, erata. Interfata cartilor românești de Sibiu a ascuns cititorilor, în suficient de multe cazuri, numele celor care lucrat efectiv la imprimarea lor. Este vorba de diortositori, zetari, drugari, pilcari etc. dar si de gravori. Ornamentica majora si minora a volumelor editate de Bart demonstreaza preluarea unor modele atât din spatiul românesc cât si din cel vest si central-european.

În privința răspândirii organizate a producției, tipografii-patroni Bart, utilizând prea puțin metoda daniei, evident cu scop comercial, au practicat vânzarea cartilor, fie în mod direct, din librăria lor sau la târguri fie indirect, prin intermediul colportorilor-legatori, negustorilor, episcopilor, protopopilor, manastirilor etc.

Ultimele cinci decenii din activitatea oficinei noastre au presupus un interes major pentru cartea românească. Ne este greu să vedem în Petru Bart un vizionar, un individ care să fi întrezărit cu adevărat evoluția revoluționară a situației populației românești din cadrul monarhiei. Ceea ce l-a caracterizat a fost pragmatismul, ideea de a utiliza orice șansă ivită pentru a se salva de la faliment. Și totuși, prin difuzarea de carte românească în straturile societății românești ardelenice, oficina sibiană a contribuit la păstrarea ființei naționale și ridicarea nivelului cultural al românilor. Consecințele au fost nu doar constituirea treptată a unui limbaj literar și științific în limba română dar și modificarea ordinii constituționale în interiorul arcului carpatic. La scara imperiului, tipografia familiei Bart a fost totuși una de rangul al doilea. Desfășurându-și activitatea într-o Europă aflată la cumpăna secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea într-un amplu proces de întreprindere a *Luminilor* cu ideea de *Natiune*, ea ocupa un loc relevant care trebuie cu atât mai mult apreciat cu cât nu a avut sprijinul financiar major al vreunei instituții de învățământ sau ecleziastice.

Petru și Ioan Bart merita să figureze printre primii 100 de sibieni din toate timpurile.

Bibliografia

I. IZVOARE INEDITE

1) Arhiva Mitropoliei Ardealului, Arhiepiscopia Ortodoxă Română Sibiu, nr. inv. 3/ Registrul 1810, Protocolul din 23 ianuarie, procesul verbal nr. 78.

II. IZVOARE EDITE

II.A Carti moderne

1) Bianu, Ioan, Hodos, Nerva, Simonescu, Dan, *Bibliografia Românească Veche*, vol. II-IV, București, Ed. Academiei Române, 1910 – 1944.

2) *Bibliografia Românească Veche – îmbogățită și actualizată – vol I (A – C)*, Târgoviște, Complexul Național Muzeal „Curtea Domnească”, CIMEC, 2004.

3) Iorga, Nicolae, *Scrisori și inscripții ardelenice și maramureșene I. Scrisori din arhiva grecilor Sibiului, din arhiva Protopopiei neunite a Făgărașului și din alte locuri*, București, Atelierele grafice Socec et Comp., 1906.

- 4) Limona, Dumitru, *Catalogul documentelor referitoare la viața economică a ? arilor Române în sec. XVII – XIX. Documente din Arhivele Statului Sibiu*, vol. I, București, 1966.
- 5) Năgler, Doina, *Catalogul Transilvanicelor vol I (sec. XVI - XVII), vol II (sec. XVIII)*, Sibiu, 1974, 1982.
- 6) Pacatian, Teodor V., *Cartea de aur sau Luptele politice-naționale ale românilor de sub coroana ungară*, I, ediția a II-a, Sibiu, Tipografia Iosif Marschall, 1904.
- 7) Puscariu, Ilarion, *Documente pentru limba și istoria*, tom I, Sibiu, Tipariul Tipografiei Archiepiscopale, 1889.
- 8) Raduțiu, Aurel, Gyémánt Ladislau, *Repertoriul actelor oficiale privind Transilvania tipărite în limba română 1700 – 1849*, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1981.
- 9) Strempele, Gabriel, *Copisti de manuscrise românești până la 1800*, vol. I, București, Ed. Academiei Republicii Populare Române, 1959.

II.B Tiparituri românești vechi

- 1) Aaron, Vasile, *Versuri veselitoare la zăoară numelui Extensiei Sale domnului domn Ioan Bob [...]*, ed. I, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1806.
- 2) Idem, *Versuri veselitoare întru cinstea prealuminatului și preașfintitului domn Samuil Vulcan episcopului greco-catolic al Orădiei Mari [...]*, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1807.
- 3) Idem, *Perirea a doi iubiti adeca Jalnica întâmplare a lui Piram și Tisbe carora s-au adeogătat mai pe urma nepotrivita iubire a lui Echo cu Nartis scrise în versuri [...]*, ed. I, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1807.
- 4) Idem, *Patima și moartea Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos [...]*, ed. I, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1808; ed. a II-a, 1829.
- 5) Idem, *Vorbire în versuri de glume întra Leonat betivul om din Longobarda și întra Dorofata muiarea sa [...]*, ed. a II-a, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1815.
- 6) Idem, *Anul cel manos. Bucuria lumii. Un cântec în stihuri îndemânatece [...]*, ed. I, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1820; ed. a II-a, 1830.
- 7) Idem, *Istoria lui Sofronim și a Haritei celei frumoase fiicei lui Aristef mai marele din Milet [...]*, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1821.
- 8) *Acatist al preașfintei Născătoare de Dumnezeu și alte acatiste și rugăciuni foarte de folos [...]*, ed. I, Sibiu, Tipografia Petru Bart, 1792; ed. a V-a, 1807; ed. VI-a, 1810, ed. VII, 1819; ed. a VIII-a, 1821; ed. a IX-a, 1829.
- 9) *Acatistul și paraclisul sfintei Cruci [...]*, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1802.

- 10) Barac, Ioan Popovici, *Istorie despre Arghir cel frumos si despre Elena cea frumoasa si pustiita craiasa [...]*, ed. I, Sibiu, Tipografia Petru Bart, 1801.
- 11) *Bucoavna pentru invatatura pruncilor [...]*, ed. I, Sibiu, Tipografia Petru Bart, 1792; ed. a III-a, 1803; ed. a IV-a, 1808; ed. a VI-a, 1821.
- 12) *Bucoavna pentru pruncii cei românesti carii sa afla în Marele Printipat al Ardealului [...]*, ed. a II-a, Sibiu, Tipografia Petru Bart, 1797; ed. a III-a, 1815 (fragment).
- 13) *Bucoavna sau carticica de nume [...]* *Bukoavne' szau ke'rticsike' de nume [...]*, ed. I, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1820; ed. a II-a, 1826.
- 14) *Calendari românesc vechi a lui Iulian pa anul de la Hristos 1803 [...]*, ed. a X-a, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1803.
- 15) Campe, Johann H., *Carticica naravurilor bune pentru tinerime [...]*, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1819.
- 16) *Catavasieri grecesc si românesc [...]*, ed. I, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1803; ed. a II-a, 1808; ed. a III-a, 1812; ed. a IV-a, 1817.
- 17) *Ceale opt glasuri sau Octoihul cel mic [...]*, ed. I, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1808; ed. a III-a, 1826; ed. IV-a, 1830.
- 18) *Ceasoslov întru marirea sfintei de o fiinta facatoarei de viata si nedespartitei Troiti, Tatalui, Fiului si Duhului Sfânt [...]* *s-au tiparit întru acest chip*, ed. I, Sibiu, Tipografia Petru Bart, 1790; ed. a VIII-a, 1809; ed. a IX-a, 1811; ed. a XI-a, 1817; ed. a XVII-a, 1830.
- 19) Eustatievici, Dimitrie, *Dezvoaltele si talcuitele Evanghelii a duminecilor, a sarbatorilor si a oarescarora zile spre trebuinta catehetilor si a dascalilor neuniti ce sa afla în Mare Printipatul Ardealului [...]*, Sibiu, Tipografia Petru Bart, 1790.
- 20) Idem, *Scurt izvod pentru lucruri de obste si de chilin în scrisori de multe chipuri [...]*, ed. I, Sibiu, Tipografia Petru Bart, 1792; ed. a II-a, 1803.
- 21) Idem, *Sinopsis adeca Cuprindere în scurt a cei Vechi si a cei Noaoa Scripturi adeca a Bibliei*, ed. a II-a, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1808.
- 22) Halmaghi, Ioan, *Mâna lui Damaschin acum întâi într-acest chip pe înteles asezata cu multe alte adaose rânduielei îmbogatita si tiparita pentru folosul de obste al pravoslavnicilor de Beseareca rasaritului*, Sibiu, [Tipografia Petru Bart], 1793.
- 23) *Istoria a Alexandrului celui Mare din Machedonia [...]*, ed. I, [Cluj], Tipografia Petru Bart, 1794. Am vazut si asa-zisele editii a II-a din anii 1810 si 1824.
- 24) *Istoria Sindipii filosofului [...]*, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1802.
- 25) *Întru slava sfintei cei de o fiinta si nedespartitei troite, Tatalui, Fiului si Sfântului Duh. Alfavita sufleteasca [...]*, ed. I, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1803; ed. a II-a, 1803.

- 26) Kontos, Polyzois, *Învataturi de multe stiinte folositoare copiilor crestinesi cei ce vor vrea sa înveate si sa stie dumnezeiasca Scriptura asazate de [...]*, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1811.
- 27) Micu, Samuil, *Legile firei, itica si politica sau Filosofia cea lucratoare [...]*, Sibiu, Tipografia Petru Bart, 1800.
- 28) Millot, C. F. X., *Începuturi temeinate ale istorii de obste. Istorii vechi. Partea dintai*, Sibiu, Tipografia Petru Bart, 1798.
- 29) Moga, Vasile, *Învatatura teologhiceasca despre naravurile si detoriile oamenilor crestini [...]*, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1820.
- 30) *Penticostarion ce cuprinde întru sine slujba ce i sa cuvine din sfânta si luminata dumineca a Pastilor pâna la dumineca tuturor sfintilor [...]*, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1805.
- 31) Popp, Vasilie, *Despre apele minerale de la Arpatac, Bodoc si Covasna si despre întrebuintarea acelorasi în deschilinite patimi [...]*, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1821.
- 32) *Preotia sau îndreptarea preotilor [...]*, Sibiu, Tipografia Petru Bart, 1789.
- 33) *Psaltirea prorocului si împaratului David acum într-acestasi chip tiparita [...]*, ed. I, Sibiu, Tipografia Petru Bart, 1791; ed. a II-a, 1805; ed. a IV-a, 1826; ed. a V-a, 1831.
- 34) *Psaltirea prorocului si împaratului David [...]*, ed. a III-a, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1806; ed. a IV-a, 1812; ed. a V-a, 1817; ed. a VI-a, 1825.
- 35) *Psaltirea prorocului si împaratului David [...]*, Sibiu, Tipografia Petru Bart, 1799.
- 36) Raici, Iovan, *Catihisis mic sau scurtata pravoslavnica marturisire a legii grecesti neunite pentru trebuinta pruncilor celor neuniti rumânesti facuta [...]*, ed. I, Sibiu, Tipografia Petru Bart, 1789; ed. a IV-a, 1818; ed. a V-a, 1823; ed. a VI-a, 1827.
- 37) *Sfânta si dumnezeiasca Evanghelie acum întru acestasi chip tiparita [...]*, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1806.
- 38) *Sfânta si dumnezeiasca liturghie întru marirea sfintei de o fiinta de viata facatoarei si nedespartitei troita, Tatalui, Fiului si Fiului si Sfântului Duh [...]*, ed. I, Sibiu, Tipografia Petru Bart, 1798; ed. a III-a, 1807; ed. a IV-a, 1809; ed. a V-a, 1814; ed. a VI-a, 1827; ed. a VII-a, 1831.
- 39) *Slujba la pomenirea celui între sfinti parintelui nostru Nifon Patriarhul ?arigradului [...]*, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1806.
- 40) Szöts András, Eckstein János, *Învatatura adevarata pre scurt a vindeca boala sfrantului [...]*, Sibiu, Tipografia Ioan Bart, 1803.
- 41) Tempea, Radu, *Gramatica româneasca alcatuuta de [...]*, Sibiu, Tipografia Petru Bart, 1797.

42) *Viata si pildele preainteleptului Esop [...]*, ed. I, Sibiu, Tipografia Petru Bart, 1795; ed. a II-a, 1802; ed. a V-a, 1816.

III. CAR? I - LUCRARI GENERALE

- 1) Albu, Nicolae, *Istoria învatamântului românesc din Transilvania pâna la 1800*, Blaj, Tipografia „Lumina”, 1944.
- 2) Idem, *Istoria scolilor românesti din Transilvania între 1800 – 1867*, Bucuresti, Ed. Didactica si Pedagogica, 1971.
- 3) Andonie, George St., *Istoria matematicii în România*, vol. 1, Bucuresti, Ed. Stiintifica, 1965.
- 4) Bârsanescu, Stefan, Bârsanescu, Florela, *Dictionar cronologic. Educatia, învatamântul, gândirea pedagogica din România*, Bucuresti, Ed. Stiintifica si Enciclopedica, 1978.
- 5) Bordeianu, Mihai, Vladcovschi, Petru, *Învatamântul românesc în date*, Iasi, Junimea, 1979.
- 6) Bratescu, G., Georgescu-Vîste, I. F., Penciu, P., *Povatuitorii sanatatii. Crestomatia educatiei sanitare în România*, Bucuresti, Ed. Medicala, 1976.
- 7) Chaunu, Pierre, *Civilizatia Europei clasice*, Bucuresti, Ed. Meridiane, 1989.
- 8) Dudas, Florian, *Vechi carti românesti calatoare*, Bucuresti, Ed. Sport – Turism, 1987.
- 9) Dunareanu, Elena, Popa Aurelia, *Cartea româneasca sibiana (1544 – 1918)*, Sibiu, 1979.
- 10) *Enciclopedia Româna* (ed. C. Diaconovich), tom I, III, Sibiu, W. Krafft, 1898, 1904.
- 10) Ghibu, Onisifor, *Din istoria literaturii didactice* (ed. O. Paun, V. Popeanga), Bucuresti, Ed. Didactica si Pedagogica, 1975.
- 11) Giurescu, C-tin C., Giurescu, Dinu C., *Istoria românilor. Din cele mai vechi timpuri pâna astazi*, Bucuresti, Ed. Albatros, 1975.
- 12) *Grija pentru sanatate. Primele tiparituri de interes medical în limba româna (1581 – 1830)* (ed. G. Bratescu), Bucuresti, Ed. Medicala, 1988.
- 13) Iorga, Nicolae, *Istoria Bisericii românesti si a vietii religioase a românilor*, vol. II, Valenii de Munte, Tipografia Neamul Românesc, 1909.
- 14) Iszák Samuel, *Din trecutul legaturilor medicale romîno – maghiare*, Bucuresti, Ed. Medicala, 1956.
- 15) Jako Zsigmond, *Philobiblon transilvan*, Bucuresti, Ed. Kriterion, 1977.
- 16) Klima, Helmuth, *Guvernatorii Transilvaniei 1774 – 1867*, Sibiu, 1940.

- 17) Marino, Adrian, *Cenzura în România. Schița istorică introductivă*, Craiova, Ed. Aius, 2000.
- 18) Mârza, Eva, *Explorări bibliologice*, Sibiu, Ed. Techno Media, 2008.
- 19) Eadem, Rus, Anton, *Bibliografia cartilor blajene de la începuturile tipografiei până la anul 1948*, Blaj, Ed. Buna Vestire, 2004.
- 20) Nedelcea, Tudor, *Civilizația cartii. Incursiune în istoria cartii, presei și a tiparului*, București, Scrisul Românesc, 1994.
- 21) Nussbächer, Gernot, *Din cronici și hrisoave. Contribuții la istoria Transilvaniei*, București, Ed. Kriterion, 1987.
- 22) Pacurariu, Mircea, *Carturari sibieni de altadata*, Cluj-Napoca, 2002.
- 23) Idem, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române. vol. 2 (secolele XVII și XVIII)*, ed. a II-a, București, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe. 1994.
- 24) Piru, Alexandru, *Istoria literaturii române de la început până astăzi*, București, Ed. Univers, 1981.
- 25) Poenaru, Daniela, *Contribuții la Bibliografia românească veche*, Tîrgoviste, 1973.
- 26) Popp, Vasilie, *Disertație despre tipografiile românești în Transilvania și învecinatele țări de la începutul lor până la vremile noastre* (ed. Eva Mârza, Iacob Mârza), Cluj Napoca, Ed. Dacia, 1995.
- 27) Sigerus, Emil, *Cronica orasului Sibiu 1100 – 1929*, Sibiu, Ed. Imago, 1997.
- 28) Simonescu, Dan, Buluta, Gh., *Pagini din istoria cartii românești*, București, Ed. Ion Creanga, 1981.
- 29) Stanciu, Ion Gh., *O istorie a pedagogiei universale și românești până la 1900*, București, Ed. Didactica și Pedagogica, 1977.
- 30) Tomescu, Mircea, *Istoria cartii românești de la începuturi până la 1918*, București, Ed. Stiintifică, 1968.
- 31) ***(coord. Stefan Pascu), *Istoria învățământului din România, vol I (de la origini până la 1821)*, București, Ed. Didactica și Pedagogica, 1983.
- 32) *** (coord. Stefan Pascu), *Istoria Clujului*, Cluj Napoca, 1974.
- 33) *** (coord. Paul Cernovodeanu, Nicolae Edroiu), *Istoria Românilor. Vol. VI. Românii între Europa Clasică și Europa Luminilor (1711 – 1821)*, București, Ed. Enciclopedică, 2002.

IV. CAR? I – LUCRARI SPECIALE

- 1) *Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler von der Antike bis zur Gegenwart unter mitwirkung von etwa 400 Fachgelehrten des in- und Auslandes und gefördert von Deutschen verein für Kunstwissenschaft* (begründet von Ulrich Thieme und Felix Becker), XV, XVI Band, Leipzig, VEB E. A. Seemann Verlag, f. a.
- 2) Andreescu, Ana, *Arta cartii (Cartea românească în secolele XVI – XVIII). Ilustratii si ornament în cartea veche românească de pâna la Vasile Lupu si Matei Basarab*, Bucuresti, Ed. Integral, 1997.
- 3) Bardasu, Aneta, Constantinescu, Sanda, *Carte veche românească secolele XVII – XVIII. Catalog ilustrat*, Râmnicu Vâlcea, Ed. Conphys, 2007.
- 4) Barnutiu, E., *Carte românească veche în colectii satmarene*, [Cluj Napoca], Ed. Muzeului Satmarean, 1998.
- 5) Bârca, Meda Diana, *Carte si societate în Transilvania secolului al XVIII-lea. Manuscrise de carti populare românești*, Argonaut, 2002.
- 6) Bénézit, E., *Dictionnaire critique et documentaire des peintres, sculpteurs, dessinateurs et graveurs de tous les temps et de tous le pays par un groupe d' écrivains spécialistes français et étrangers*, tome 6, Paris, Editions Gründ, 1999.
- 7) Bernath, Mathias, *Habsburgii si începuturile formarii natiunii române*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia, 1994.
- 8) Bielz, Iulius, *Contributii la istoricul vechei legatorii de carti din Transilvania*, Sibiu, 1956.
- 9) Bocsan, Nicolae, *Contributii la istoria iluminismului românesc*, Timisoara, Ed. Facla, 1986.
- 10) Bogdan, Florin, Mihu, Elena, *500 de ani de tipar românesc (1508 – 2008). Catalog de expozitie*, Sibiu, Techno Media, 2008.
- 11) Bunea, Augustin, *Episcopii Petru Pavel Aron si Dionisie Novacovici sau istoria Românilor transilvaneni de la 1751 la 1764. Cu 250 documente românești, maghiare, latine, franceze, italiene si germane publicate în întregime ori în extras*, Blaj, Tipografia Seminarului Arhidieceșan, 1902.
- 12) Idem, *Din istoria românilor. Episcopul Ioan Inocentiu Klein (1728 – 1751)*, Blas, Tipografia Seminarului arhidieceșan gr. – cat., 1900.
- 13) Cartoian, Nicolae, *Alexandria în literatura românească*, Bucuresti, Institutul de arte grafice Carol Göbl, 1910.

- 14) Idem, *Cartile populare în literatura română*, vol. al II-lea, Bucuresti, Ed. Enciclopedica Română, 1974.
- 15) Chendi, Ilarie, *Începuturile ziaristiceii noastre (1789 – 1795)*, Orastie, „Minerva”, 1900.
- 16) Chiaburu, E., *Carte si tipar în țara Moldovei*, ed. a II-a, Iasi, Ed. Universitatii „Al. I. Cuza”, 2010.
- 17) Demény Ludovic, Demény L. A., *Carte, tipar si societate la români în secolul al XVI-lea. Studii, articole, comunicari*, Bucuresti, Ed. Kriterion, 1986.
- 18) Duicu, Serafim, *Pe urmele lui Samuil Micu Clain*, Bucuresti, Ed. Sport Turism, 1986.
- 19) Dunareanu, Elena, *Calendarele românești sibiene (1793 – 1970)*, Sibiu, 1970.
- 20) Dutu, Alexandru, *Cartile de înțelepciune în cultura română*, Bucuresti, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, 1972.
- 21) Dutu, Al., *Coordonate ale culturii românești în secolul al XVIII-lea (1700 – 1821). Studii si texte*, Bucuresti, Ed. Pentru Literatura, 1968.
- 22) Galata (Waiberg – Draghiciu), Iuliana, *Prefetele si epilogurile tipariturilor românești vechi (secolele XVI – XVII) – oportunitati istorice si lingvistice*, Alba Iulia, 2009 (teza de doctorat în manuscris).
- 23) Gherman, Alin-Mihai, *Literatura româna din Transilvania între preiluminism si preromantism*, Cluj-Napoca, Casa Cartii de Stiinta, 2004.
- 24) Ghise, Dumitru, Teodor Pompiliu, *Fragmentarium iluminist*, Cluj Napoca, Ed. Dacia, 1972.
- 25) Iorga, Nicolae, *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea (1688 – 1821). vol. II. Epoca lui Petru Maior – Excursuri* (ed. Barbu Theodorescu), Bucuresti, Ed. Didactica si Pedagogica, 1969.
- 26) Malinas, I. M., *Situatia învățământului bisericesc al românilor în contextul reformelor scolare din timpul domniei împaratesei Maria Tereza (1740 – 1780), a împaratilor Iosif al II-lea (1780 -1790) si Leopold al II-lea (1790 – 1792). Contributii privind relatiile româno – austriece*, Oradea, Ed. Mihai Eminescu, 1994.
- 27) Mârza, Eva, *Din istoria tiparului românesc. Tipografia de la Alba Iulia 1577 – 1702*, Sibiu, Ed. Imago, 1998.
- 28) Mârza, Eva, Dreghiciu, Doina, Mircea Gabriela, *Pietre pentru zidirea românitatii moderne. Vechile tiparituri blajene de la Muzeul National al Unirii din Alba Iulia (1747 – 1830). La 260 de ani de la debutul activitatii imprimeriei din Blaj. Rememorare si expozitie temporara de carte. Catalog*, Alba Iulia, 2007.

- 29) Mârza, Iacob, *Scoala si natiune (Scolile de la Blaj în epoca renasterii nationale)*, Cluj Napoca, Ed. Dacia, 1987.
- 30) Micu, Samuil, *Scrieri filosofice* (ed. P. Teodor, D. Ghise), Bucuresti, Ed. Stiintifica, 1966.
- 31) Mircea, Gabriela, *Tipografia din Blaj în anii 1747 – 1830*, Alba Iulia, Ed. Altip, 2008.
- 32) Mircea, Gabriela, Dreghiciu Doina, *Repere bibliofile din patrimoniul muzeului albaiulian. sec. XVI - XIX. La 500 de ani de la introducerea tiparului în România*, Alba Iulia, Ed. Altip, 2008.
- 33) Mitric, Olimpia, *Cartea româneasca veche în judetul Suceava (1643 – 1830). Catalog*, ed. a II-a, Suceava, Ed. Universitatii „Stefan cel Mare”, 2005.
- 34) Moraru, Mihai, Velculescu, C-tin, *Bibliografia analitica a cartilor populare laice, partea I*, Bucuresti, Ed. Academiei Republicii Socialiste România, 1976.
- 35) Mosora, Elena, Hanga, Doina, *Catalogul cartii vechi românești din colectiile Bibliotecii Centrale Universitare „Lucian Blaga”*, Cluj Napoca, 1991.
- 36) Munteanu, Petru, *Monografia liceului Gheorghe Lazar din Sibiu 1692/1693 – 1967/1968*, [Sibiu], [1968].
- 37) *Neues allgemeines Künstler β Lexikon oder Nachrichten von den Leben und den Werkwn der Maler, Bildhauer, Baumeister, Kupferstechen, Lithographen, Formschneider, Zeichner, Medailleurs, Elfenbeinarbrbeiter etc*, bearbeitet von G. K. Nagler, 3 Auflage, 6 Band, Leipzig, Schwarzenberg & Schumann, f. a.
- 38) Nicolescu, Aurel, *Scoala Ardeleana si limba româna*, Bucuresti, Ed. Stiintifica, 1971.
- 39) Ofrim, Alexandru, *Cheia si psaltirea. Imaginarul cartii în cultura traditionala româneasca*, Ed. Paralela 45, 2001.
- 40) Pascu, Constantin, *Cartea româneasca veche în Biblioteca Brukenthal*, Sibiu, 1976.
- 41) Pascu, St., *Revolutia populara de sub conducerea lui Horea*, Bucuresti, Ed. Militara, 1984.
- 42) Pavel, Eugen, *Carte si tipar la Balgrad (1567 – 1702)*, Clusium, 2001.
- 43) Pacatian, Teodor V., *Contributiuni la Istoria Românilor Ardeleni în sec. XVIII*, Cluj-Napoca, 1924 (extras din *Anuarul Institutului de Istorie Nationala*, III, 1924-1925).
- 44) Pervain, I., Ciurdariu, A., Sasu, A., *Românii în periodicele germane din Transilvania 1778 – 1840. Bibliografie analitica*, Bucuresti, Ed. Stiintifica si Enciclopedica, 1977.
- 45) Popa, Liliana, *Oameni si carti în Sibiul de altadata. Tipografi si tiparnite, bibliofili si biblioteci, librari si librarii în marturii documentare*, Sibiu, Ed. Schiller, 2010.
- 46) Popa, Mircea, *Ioan Molnar Piuariu*, Cluj Napoca, Ed. Dacia, 1976.

- 47) Porumb, Marius, *Dictionar de pictura veche româneasca din Transilvania sec. XIII-XVIII*, Bucuresti, Ed. Academiei Române, 1998.
- 48) Prodan, David, *Supplex Libellus Valachorum*, Bucuresti, Ed. Stiintifica, 1967.
- 49) Idem, *Rascoala lui Horea*, vol. al II-lea, Bucuresti, Ed. Stiintifica si Enciclopedica, 1979.
- 50) Protopopescu, Lucia, *Contributii la istoria învățământului din Transilvania 1774 – 1805*, Bucuresti, Ed. Didactica si Pedagogica, 1966.
- 51) Radu, Petre, Onciulescu, Dimitrie, *Contributii la istoria învățământului din Banat pîna la 1800*, Bucuresti, „Litera”, 1977.
- 52) Râpa-Buicliu, Dan, *Bibliografia Româneasca Veche. Additamenta (1536 – 1830)*, Galati, Ed. Alma, 2000.
- 53) Idem, *Cartea româneasca veche. Studia bibliologica*, Galati, Ed. Alma, 2000.
- 54) Rosca, Eusebiu R., *Monografia Institutului seminarial teologic – pedagogic „Andreian” al arhidiecezei gr. ort. române din Transilvania*, Sibiu, Tiparul Tipografiei arhidiecezane, 1911.
- 55) Sasaujan, Mihail, *Politica bisericeasca a Curtii din Viena în Transilvania (1740 – 1761)*, Cluj-Napoca, Presa Universitara Clujeana, 2002.
- 56) Schaser, A., *Reformele iosefine în Transilvania si urmarile lor în viata sociala. Importanta Edictului de concivilitate pentru orasul Sibiu*, Sibiu, Ed. Hora, 2000.
- 57) Stanca, Sebastian, *Viata si activitatea Episcopului Vasile Moga 1774 – 1845*, Cluj Napoca, Tipografia Eparhiei ort. rom., 1938.
- 58) Stanciu, Ioan, *Istoricul liceului Gheorghe Lazar din Sibiu. 250 ani dela întemeierea lui 1692 – 1942*, Sibiu, Institutul de arte grafice „Dacia Traiana”, 1943.
- 59) Stînea, Carmen, *Literatura didactica româneasca din Transilvania (1699 – 1867): Manuale pentru scolile primare*, Alba Iulia, 2009 (teza de doctorat în manuscris).
- 60) Stoide, C-tin A., *Comertul cu carti dintre Transilvania, Moldova si ?ara Româneasca între 1730 si 1830*, Iasi, Casa editoriala Demiurg, 2005.
- 61) Tatai, Anca Elisabeta, *Xilogravura de la Sibiu (sfârșitul secolului al XVIII-lea – începutul secolului al XIX-lea)*, Alba Iulia, Ed. Altip, 2007.
- 62) Tatai-Balta, Cornel, *Gravorii în lemn de la Blaj (1750 – 1830)*, Blaj, Ed. Eventus, 1995.
- 63) Tavală, Emanuel Pavel, *Cronica Parohiala*, Sibiu, Ed. Andreiana, Ed. Agnos, 2011.
- 64) Teodor, Pompiliu, *Interferente iluministe europene*, Cluj Napoca, Ed. Dacia, 1984.

- 65) Tomescu, Mircea, *Calendarele românești 1733 – 1830. Studiu și bibliografie*, București, Ed. de Stat Didactică și Pedagogică, 1957.
- 66) ? Îrcovnicu, Victor, *Istoria învățământului din Banat pînă la 1800*, București, Ed. Didactică și Pedagogică, 1978.
- 67) Vasilescu, Mircea, „*Iubite cetățile...*”. *Lectura, public și comunicare în cultura română veche*, Ed. Paralela 45, 2001.

V. STUDII ȘI ARTICOLE

- 1) Albu, Nicolae, „Copia unui manuscris necunoscut al lui Moise Fulea”, în *Mitropolia Ardealului*, XVII, 1972, nr. 9 – 10, pp. 890 – 897.
- 2) Idem, „Un carturar ardelean puțin cunoscut: Dimitrie Iercovici”, în *Stefan Metes la 85 de ani*, Cluj Napoca, 1977, pp. 423 – 426.
- 3) Albu, S., „O carte rară: Învățătura către dascălii normalicești alcătuită în 1801 de preotul Gheorghe Haines”, în *Studii teologice*, IX, 1957, nr. 9 – 10, pp. 747 – 749.
- 4) Anuichi, Silviu, „Relații bisericești româno – sârbe în secolul al XVII-lea și al XVIII-lea”, în *Biserica Ortodoxă Română*, XCVII, 1979, nr. 7-8, pp. 869 – 1056.
- 5) Ardeleanu, Ioanu, „Documente istorice din Vaticanu relative la istoria noastră”, în *Transilvania*, X, 1877, nr. 11, pp. 121-125.
- 6) Avram, Mircea, „Calendarele sibiene în limba germană (sec. XVII – XIX)”, în *Transilvania*, serie nouă, an VII (LXXXIV), 1978, nr. 6, pp. 13 – 14.
- 7) Idem, „Primul calendar românesc apărut la Sibiu (1793)”, în *Tîrgoviste, cetate a culturii românești. Lucrările sesiunii științifice din 21 – 23 decembrie 1972. Partea I. Studii și cercetări de bibliofilie*, București, 1974 (extras), pp. 79 – 82.
- 8) Idem, „Relații româno-săsești de-a lungul vremurilor”, în *Convergente transilvane*, vol. 2, 1994, pp. 67 – 69.
- 9) Banciu, Axente, „Suflete uitate (Boghiciei)”, în *? ara Bârsei*, an II, 1930, nr. 4, pp. 293 – 309.
- 10) Barcianu, D. P., „Vasilie Aaron (1770 – 1821). O scriere încă necunoscută a lui”, în *XV Programă a Institutului pedagogic-teologic al arhidiecesei ortodoxe române transilvane în Sibiu pe anul școlar 1898/1899*, Sibiu, Tiparul tipografiei arhidieceșane, 1899, pp. 3 – 45.
- 11) Baritiu, Gheorghe, „Vasilie Aronu și operele sale”, în *Transilvania*, X, 1877, nr. 24, pp. 277-279.

- 12) B[aritiu], [G]heorghe, „Directorulu de scóle Georgie Sincai”, în *Transilvania*, XVI, 1885, nr. 7-8, pp. 54-56.
- 13) Basarab, Mircea, „Cartea veche româneasca în Biblioteca Arhiepiscopiei Ortodoxe române a Vadului, Feleacului si Clujului”, în *Mitropolia Ardealului*, XXIII, 1978, nr. 1-3, pp. 27 – 38.
- 14) Basarab, Maria, „Carti vechi pastrate la Castelul Corvinstilor”, în *Corviniana*, VI, 2000, nr. 6, p. 338.
- 15) Berechet, Grigore St., „O editie de Bucoavna necunoscuta”, în *Revista istorica*, vol. XXIV, 1938, nr. 7 - 9, pp. 142 – 143.
- 16) Berindei, Dan, „Manualele scolare la români (1750 – 1850)”, în *Românii si Europa. Istorie, societate, cultura, vol. I. Secolele XVIII-XIX*, Bucuresti, Ed. Museion, 1991, pp. 55 – 61.
- 17) Bodea, Cornelia, „Preocupari economice si culturale în literatura transilvana dintre anii 1786-1830”, în *Studii. Revista de istorie*, an IX, 1956, nr. 1, pp. 87 – 106.
- 18) Bogdan-Duica, George, „Ioan Barac”, în *Studii si cercetari*, XXII, 1933 (extras), pp. 1 – 37.
- 19) Bozac, Ileana, „Stiri despre românii din Transilvania din a doua jumătate a sec. al XVIII-lea în autobiografia lui Heidendorf”, în *Anuarul Institutului de Istorie si Arheologie Cluj*, XVI, 1973, pp. 375 – 384.
- 20) Braunstein, I., „Cartea în perioada formarii literaturii române moderne”, în *Biblioteca si Cercetarea*, IV, 1980, pp. 406 – 418.
- 21) Bucur, D., „Cartea româneasca tiparita la Brasov în prima jumătate a secolului al XIX-lea, factor în dezvoltarea unitatii culturale si nationale”, în *Valori bibliofile din patrimoniul cultural national. Cercetare si valorificare*, II, Bucuresti, 1983, pp. 341 – 343.
- 22) Eadem, „Cartea româneasca tiparita la Brasov în prima jumătate a secolului al XIX-lea, expresie a afirmarii constiintei nationale”, în *Astra 1861 – 1986. Asociatiunea Transilvana pentru Literatura Româna si Cultura Poporului Român. 125 de ani de la înfiintare*, Sibiu, 1987, pp. 363 – 365.
- 23) Bunea, Victor, „Manualele scolare românesti din secolul XVIII – importanta istorica si valorificarea lor stiintifica”, în *Valori bibliofile din patrimoniul cultural national. Cercetare si valorificare*, I, Râmnicu Vâlcea, 1980, pp. 433 – 437.
- 24) Burcin, H., „Carti pedagogice de patrimoniu din fondul Onisifor Ghibu al Bibliotecii Centrale Pedagogice”, în *Valori bibliofile din patrimoniul cultural national. Cercetare si valorificare*, II, Bucuresti, 1983, pp. 114 - 120.

- 25) Câmpean, I., „Biserica, stat, natiune în Transilvania secolului XVIII”, în *Studia Universitatis Babeș-Boylai. Theologia Orthodoxa*, an LII, 2007, 1, pp. 254 – 262.
- 26) Câmpeanu, Remus, „Consideratii privind structura sociala a intelectualitatii române de la sfârșitul veacului al XVIII-lea”, în *Crisia*, XXVIII, 1993, pp. 187 - 194.
- 27) Idem, „Contributii la istoria intelectualitatii române din Transilvania, în secolul al XVIII-lea”, în *Acta Musei Napocensis*, 31, II, *Istorie*, 1994/1995, pp. 44 – 58.
- 28) Idem, „Învatamântul sibian în secolul al XVIII-lea. Aspecte bibliografice si arhivistice”, în *Acta Musei Napocensis*, 33, II, *Istorie*, 1996/1997, pp. 203 – 210.
- 29) Idem, „Un efect spectaculos al uniunii religioase: integrarea elitelor românesti din Transilvania, Partium si Banat în sistemul catolic de învățământ în prima jumătate a secolului al XVIII-lea”, în *Annales Universitatis Apulensis. Series Historica*, 6/II, 2002, pp. 127 – 140.
- 30) Cernea, Elena, „Conceptia despre carte a unui carturar german din secolul al XVIII-lea”, în *Valori bibliofile din patrimonial cultural national. Cercetare si valorificare*, I, Râmnicu Vâlcea, 1980, pp. 294 – 298.
- 31) Eadem, „Din istoria relatiilor culturale româno-germano-maghiare din Transilvania secolului XVIII”, în *Biblioteca si Cercetarea*, VI, 1982, pp. 70 – 77.
- 32) Chiaburu, Elena, „Functia sociala a tipografiei si a cartii tiparite”, în *Biblioteca*, 7-8, 2000, pp. 232 – 234.
- 33) Chindris, Ioan, Penea Ionel, „Ordonantele scolare ale lui Moise Fulea în Salaj”, în *Acta Musei Porolissensis*, XI, 1997, pp. 537 – 582.
- 34) Chiorean, Ioan, „Structurile si interferentele învățământului confesional din Transilvania în epoca luminilor”, în *Anuarul Institutului de Cercetari Socio-Umane „Gheorghe Sincai”*, Târgu Mures, III-IV, 2000-2001, pp. 187 – 200.
- 35) Chiru, V., „Cartile de învățatura pentru preoti din sec. XVII si XVIII”, în *Studii teologice*, XIII, 1961, nr. 9 – 10, pp. 586 – 599.
- 36) Cînda, Ana, „Cartea veche româneasca în judetul Salaj (II)”, în *Acta Musei Porolissensis*, VI, 1982, pp. 389 – 401.
- 37) Eadem, „Colectiile de carte veche româneasca din depozitele eparhiale de la Simleu Silvaniei si Zalau”, în *Acta Musei Porolissensis*, VIII, 1984, pp. 592 – 608.
- 38) Coravu, Dimitrie, „Aspecte ale activitatii de tiparire si raspândire a cartilor bisericesti românesti în Transilvania, Muntenia si Moldova în secolul al XVIII-lea”, în *Biserica Orthodoxa Româna*, an LXXXV, 1967, nr. 11 – 12, pp. 1218 – 1233.
- 39) Corbu, G., Matusoiu, C-tin, „Evolutia conceptului de depozit legal în tara noastra I”, în *Biblioteca*, 2002, 2, pp. 52 – 53; 3, p. 90.

- 40) Coroianu, Sanda, „Consideratii asupra unor calendare românesti din Biblioteca Brukenthal”, în *Centenarul revistei Transilvania*, Sibiu, 1965 (extras), pp. 145 – 146.
- 41) Cristea, A., „Românii în Sibiul anului 1826”, în *Transilvania*, 72, decembrie 1941, nr. 10, pp. 718 – 722.
- 42) Demény Ludovic, „Tiparul transilvan din secolul XVI – sfera de afirmare culturala si de contacte între culturi si civilizatii”, în *Transilvania*, serie noua, IX (LXXXVI), 1980, nr. 8, pp. 531 – 532.
- 43) Dreghiciu, Doina, „Cartea româneasca veche de pe Valea Sebesului (II) (Catalog)”, în *Apulum*, XX, 1982, pp. 491 – 495.
- 44) Eadem, „Surse de achizitionare ale cartilor românesti vechi inserate în însemnari olografe (sec. XVII – XIX)”, în *Sargetia*, XXVII, 1997 – 1998, pp. 543 – 549.
- 45) Dumitran, D., „Reactii transilvanene la edictul de toleranta iosefin”, în *Annales Universitatis Apulensis. Series Historica*, 8, 2004, pp. 87 – 94.
- 46) Idem, „Edictul de toleranta iosefin în Transilvania: Repere istoriografice si perspective ale cercetarii”, în *Annales Universitatis Apulensis. Series Historica*, 11 / I, 2007, pp. 237 – 247.
- 47) Dunareanu, Elena, „Cartea româneasca tiparita la Sibiu (1544-1918)”, în *Transilvania*, an VII (LXXXIV), serie noua, 1978, nr. 6, pp. 9 – 11.
- 48) Dutu, Al., „Carte si oralitate în cultura româna”, în *Valori bibliofile din patrimoniul cultural national. Cercetare si valorificare*, II, Bucuresti, 1983, pp. 235 – 238.
- 49) Idem, „Iluminismul sud-est european. Reconsiderarea unei probleme de istorie culturala”, în *Revista de istorie*, tom 28, 1975, nr. 7, pp. 1041 – 1055.
- 50) Idem, „O luminoasa figura de monah carturar: Grigore Rîmniceanu”, în *Mitropolia Olteniei*, IX, 1957, nr. 9 – 10, pp. 615 – 633.
- 51) Emödi András, „Tipografia Seminarului Romano-Catolic din Oradea (1745-1804)”, în *Revista româna de istorie a cartii*, III-IV, 2003-2004, nr. 3-4, pp. 122-128.
- 52) Fazakas István, „Norma Regia”, în *Acta Musei Napocensis*, 33, II, *Istorie*, 1996, pp. 211 – 214.
- 53) Idem, „Ratio Educationis (1777)”, în *Anuarul Institutului de Istorie*, Cluj-Napoca, XXXVI, 1997, pp. 243 – 247.
- 54) Georgescu, Ioan, „Tipografia Seminarului din Blaj”, în *Boabe de grâu*, V, 1934, nr. 1, pp. 1-31.
- 55) Gheorghiu, Mihaela, „Universul lectorilor si al lecturilor în secolul al XVIII-lea. Cine, cum si de ce citea?”, în *Xenopoliana*, XII, 2004, pp. 90 – 102.

- 56) Gherman, Mihai, „Istoria cartii si istoria culturii – problematica si metodologia cartii vechi românești”, în *Biblioteca si Cercetarea*, XIII, 1989, pp. 162 – 167.
- 57) Ghibu, Onisifor, „Din istoria literaturii didactice românești. I. Bucoavnele II. Abecedarele din Transilvania III. Cartile de citire din Transilvania”, în *Analele Academiei Române, Memoriile Sectiunii Literare*, seria II, tom XXXVIII, 1915-1916, pp. 1-359.
- 58) Giurgiu, Natalia, „Populatia Transilvaniei la sfîrsitul secolului al XVIII-lea si începutul secolului al XIX-lea”, în *** (coord. Stefan Pascu), *Populatie si societate. Studii de demografie istorica*, vol I, Cluj Napoca, Ed.Dacia, 1972, pp. 102 – 137.
- 59) Goia, Eugen, „Motul Simeon Pantea – participant la rascoala lui Horea si editor de carti populare si carti de cult”, în *Mitropolia Ardealului*, an XV, 1970, nr. 9 – 10, pp. 696 – 698.
- 60) Göllner, Carol, „Interferente româno-sasesti în secolul al XVIII-lea”, în *Transilvania*, serie noua, VII (LXXXIV), 1978, nr. 6, p. 11.
- 61) Grancea, Mihaela, „Reprezentari ale elitelor transilvanene în relatiile calatorilor straini prin spatiul românesc: 1683-1789”, în *Revista Bistritei*. XIV, 2000, p. 210.
- 62) Hateganu, Lucia, „Cartea veche româneasca în Biblioteca Muzeului Unirii din Alba Iulia IV”, în *Apulum*, XV, 1977, pp. 371 – 393.
- 63) Iorga, Nicolae, „Cea dintai istorie universală tipărită în Transilvania”, în *Analele Academiei Române, Memoriile Sectiunii Istorice*, seria III, tomul IV, 1924-1925, pp. 381-383.
- 64) Idem, „Contributii la istoria literaturii române în veacul al XVIII-lea si al XIX-lea. I. Scriitori bisericești (sedinta de la 6 Martie 1906)”, în *Analele Academiei Române, Memoriile Sectiunii Istorice*, seria II, tom XXVIII, 1905-1906, pp. 185 – 235.
- 65) Idem, „Tipografia la români”, în *Almanahul graficeii române*, 1931, pp. 32 – 55.
- 66) Istrate, A., „Câteva reflectii asupra cartii de istorie în prima jumătate a secolului XIX”, în *Xenopoliana*, XII, 2004, pp. 140 – 147.
- 67) Jumara, Dan, „Un manuscris inedit despre tipografiile românești”, în *Xenopoliana*, XII, 2004, pp. 117 – 120.
- 68) Leu, Valeriu, „Consideratii privind circulatia cartilor din Tara Româneasca în sudul Banatului în veacul al XVIII-lea”, în *Valori bibliofile din patrimoniul cultural national. Cercetare si valorificare*, II, Bucuresti, 1983, pp. 392 – 403.
- 69) Lupan Doina, „Cartea veche româneasca în Biblioteca Muzeului din Sebes”, în *Apulum*, XIX, 1981, pp. 479 - 486.
- 70) Lupas, Ioan, „Cea mai veche revista literara româneasca”, în *Anuarul Institutului de Istorie Nationala*, I, 1921 – 1922, pp. 120 – 137.

- 71) Idem, „Date privitoare la activitatea lui Radu Tempea, fost director al scoalelor ortodoxe române din Transilvania si protopop al Brasovului”, în *? ara Bârsei*, an IV, 1932, nr. 3, pp. 195 – 199.
- 72) Idem, „Doctorul Ioan Piuariu Molnar. Vieata si opera lui 1749 – 1815”, în *Analele Academiei Române, Memoriile Sectiunii Istorice*, seria III, tom XXI, memoriul 20, 1939 (extras), pp. 1 – 23.
- 73) Idem, „Doua manuscrise cu continut juridic din activitatea lui Samuil Micu Clain: <<Statuta sau legile scaunelor sasesti din Ardeal>>”, în *Studii si cercetari de istorie literara si folclor*, VI, 1957, nr. 3 – 4, pp. 667 – 674.
- 74) Idem, „Edictum Tolerantiae (1781)”, în *Transilvania*, XLI, 1910, pp. 446 – 455.
- 75) Manciualea, St., „Românii si minoritatile etnice din Transilvania si Partile Ungurene în întâia jumătate a veacului XIX-lea”, în *Buletinul Societatii Regale Române de Geografie*, tom LIX, 1940, pp. 417 – 420.
- 76) Manuila, Sabin, „Evolutia demografica a oraselor si minoritatile etnice din Transilvania”, în *Arhiva pentru Stiinta si Reforma sociala, organ al Institutului Social Român*, VIII, 1929, nr. 1 – 3, pp. 105 – 194.
- 77) Marino, Adrian, „Iluministii români si idealul <<luminarii>> I”, în *Iasul literar*, XVI, 1965, nr. 3, pp. 42 – 52.
- 78) Idem, „Iluministii români si idealul <<luminarii>> II”, în *Iasul literar*, an XVI, 1965, nr. 4, pp. 29 – 40.
- 79) Marton Iózsef, „Formatia clerului greco – catolic în scolile catolice (sec. XVIII)”, în *Annales Universitatis Apulensis. Series Historica*, 10/III, 2006, pp. 143 – 147.
- 80) Mârza, Iacob, „Manuale de istorie folosite în scolile din Transilvania între mijlocul secolului al XVIII-lea si mijlocul secolului al XIX-lea”, în *Sargetia*, XVI-XVII, 1982-1983, pp. 577 – 597.
- 81) Idem, „Aspecte din istoria învățământului la Alba Iulia (secolele XVI-XVIII)”, în *Annales Universitatis Apulensis. Series Historica*, 4-5, 2000-2001, pp. 76 – 77.
- 82) Idem, „Câteva aspecte ale controlului statului în Transilvania secolului Luminilor: scolile românești”, în *Annales Universitatis Apulensis*, 9, I, 2005, pp. 35 – 38.
- 83) Mârza, I., Hateganu, L., „Carti didactice românești din secolul XIX în Biblioteca Muzeului de Istorie Alba Iulia”, în *Apulum*, XI, 1973, pp. 393 – 421.
- 84) Matiu, Paul, „Cartea româneasca veche tiparita în Transilvania existenta în judetul Olt”, în *Libraria*, I, 2002, pp. 150 – 155.

- 85) Micu, Emilian, „Din istoria culturala a românilor din Austro-Ungaria. Contribuiri fragmentare la istoria Tipografiei illirico-românești din Viena 1770-1793 și 1795”, în *Transilvania*, XLI, 1910, pp. 17 – 30.
- 86) Mihai, Sabina, „Cartea reformei catolice la iluministii români transilvăneni”, în *Buletinul Cercurilor Științifice Studentești*, 8, 2002, pp. 125 – 127.
- 87) Mihailescu, Dan, „Din activitatea editorială în epoca Iluminismului în sudul Transilvaniei”, în *Cumidava*, II, 1968, pp. 147 – 151.
- 88) Mircea, Gabriela, „Crochiu istorico – bibliografic privind imprimarea la Blaj a Abecedarului (1787 – 1788) și a <<Bucoavnei>> (1793), necunoscute BRV – ului”, în *Apulum*, XXXIV, 1997, pp. 335 – 340.
- 89) Mircea, Gabriela, Mircea, Ioan, „Implicații ale evenimentelor politice și socio-economice din Transilvania asupra activității tipografiei din Blaj în perioada 1784-1792”, în *Biblioteca și Cercetarea*, XIII, 1989, pp. 92 – 96.
- 90) Mircea, I., „Rationes typographiae a 1° Decembris 1807 usque 1m Maji 1818. Un deceniu de activitate a tipografiei din Blaj”, în *Apulum*, XVIII, 1980, pp. 297 – 306.
- 91) Miron, Greta M., „Greco-catolicism și ortodoxie în Transilvania celei de-a doua jumătăți a secolului al XVIII-lea. Repere în definirea ideii de toleranță”, în *Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane „Gheorghe Sincai”*, Târgu Mureș, II, 1999, pp. 104 – 114.
- 92) Moasa-Nazare, Ruxandra, „Cartile tipărite de negustorii brașoveni frații Constantin și Ioan Boghici”, în *Libraria*, VI, 2007, pp. 311 – 323.
- 93) Moga, Ioan, „Contribuții privitoare la tipărirea cartilor bisericești în veacul XVIII pentru românii din Transilvania și Ungaria”, în *Omagiu lui Nicolae Balan*, Sibiu, 1940, pp. 2 – 15.
- 94) Molin, Virgil, „Ilustrația în vechea carte bisericească”, în *Biserica Ortodoxă Română*, LXXVIII, 1960, nr. 7 – 8, pp. 683 – 719.
- 95) Idem, „Tipăritura de la Râmnic în timpul episcopului Ioanichie. Încercări de înnoire în anii 1730-1732”, în *Mitropolia Olteniei*, XV, 1963, nr. 3 – 4, pp. 187 – 196.
- 96) Idem, „Tipăritura de la Râmnic. Mijloc de luptă ortodoxă împotriva catolicismului din Transilvania (1705 – 1800)”, în *Mitropolia Olteniei*, XII, 1960, nr. 7 – 8, pp. 458 - 471.
- 97) Morarescu, Dragoș, „Ioan Zugrav”, în *Biblioteca*, 6, 1997, pp. 68 – 70.
- 98) Idem, „Dimitrie Pandovici (I)”, în *Biblioteca*, 11 – 12, 2004, pp. 374 – 376; 1, 2005, pp. 17 – 18.
- 99) Idem, „Stanciul Thomovici Bucureșteanul (I)”, în *Biblioteca*, 6, 2001, pp. 185 – 186.

- 100) Muresanu, Camil, „Rolul pregatirii teologice în formarea intelectualitatii românești din Transilvania”, în *Annales Universitatis Apulensis. Series Historica*, 7, 2003, pp. 21 – 23.
- 101) Muslea, Candid C., „Protopopul Gheorghe Haines (1769-1812)”, în *? ara Bârsei*, an VI, 1934, nr. 2, pp. 14 – 31.
- 102) Muslea, Ion, „Viata si activitatea Doctorului Vasile Popp (1789 – 1842)”, în *Anuarul Institutului de Istorie Nationala*, V, 1928 – 1930, pp. 86 – 157.
- 103) Năgler, Doina, „Aportul tipografilor sasi din sec. XVII-XIX la aprofundarea relatiilor cultural româno-sasesti”, în *Studii de istorie a nationalitatii germane si a înfratirii ei cu natiunea româna*, vol. al II-lea, Bucuresti, Ed. politica, 1981, pp. 211 – 232.
- 104) Eadem, „Die Tätigkeit der Buchdrucker familie Barth (1690-1840)”, în *Forschungen zur Volks- und Landeskunde*, Band 16, 1973, nr. 2, pp. 48 – 52.
- 105) Eadem, „O posibila istorie a tiparului oglindita în colectiile Bibliotecii Brukenthal“, în *Transilvania*, serie noua, an VII (XXXIV), 1978, nr. 6, p. 13
- 106) Nicoara, Simona, „Dilemele luminarii în orizontul cultural al secolelor XVII-XIX”, în *Arhiva Somesana. Revista de istorie si cultura*, seria a III-a, II, 3, 2003, pp. 93 – 115.
- 107) Nicoara, Toader, „Românii în sensibilitatea saseasca si austriaca la sfârșitul secolului XVII si în secolul XVIII: clisee si stereotipuri“, în *****(coord. Nicolae Bocsan, Valeriu Leu), *Identitate si alteritate. Studii de imagologie*, Resita, Ed. Banatica, 1996, pp. 34 – 47.
- 108) Nistor, Ioan, „Ideea ridicarii prin cultura a românilor din Transilvania oglindita în cartile tiparite la sfârșitul secolului XVIII si începutul secolului XIX”, în *Studia Universitatis Babes-Bolyai*, series Historia, fasciculus 1, XIX, 1974, pp. 17 – 32.
- 109) Idem, „O editie necunoscuta din anul 1821 a Bucoavnei de la Sibiu din 1795. Completare la Bibliografia româneasca veche”, în *Anuarul Institutului de Istorie si Arheologie*, Cluj Napoca, XX, 1977, pp. 321 – 324.
- 110) Ofrim, Alexandru, „Practicile scrisului si lecturii. Stadiul cercetarilor în istoriografia româneasca”, în *Xenopoliana*, XII, 2004, nr. 1-4, pp. 47 – 54.
- 111) „Paralela între poporimea româna si sasa”, în *Foaie pentru minte, inima si literatura*, XI, nr. 45, 8 noiembrie 1848, p. 360.
- 112) Pavel, Eugen, „Doua completari la Bibliografia româneasca veche”, în *Mitropolia Ardealului*, XXIV, 1979, nr. 7-9, pp. 714 – 716.
- 113) Pavelescu, Gh., „Cartile populare tiparite la Sibiu”, în *Studii si cercetari de folclor*, Bucuresti, Ed. Minerva, 1971.

- 114) Pacurariu, Dim., „Clasicism si tendinte în literatura româna. Traducerile si semnificatia lor (1750-1830)”, în *Revista de istorie si teorie literara*, tom 27, 1978, nr. 3, pp. 355 – 367.
- 115) Pacurariu, Mircea, „Legaturile Bisericii Ortodoxe din Transilvania cu Țara Româneasca si Moldova în secolele XVI – XVIII”, în *Mitropolia Ardealului*, XIII, 1968, nr. 1-3, pp. I – VII + 1 – 173.
- 116) Paltanea, Paul, „Contributii la Bibliografia româneasca veche. Doua tiparituri sibiene”, în *Acta Musei Napocensis*, XXIV-XXV, 1987-1988, Cluj Napoca, 1992, pp. 669 – 675.
- 117) Pâclisanu, Z., „Tipografia din Blaj”, în *Boabe de grâu*, V, 1934, nr. 2, pp. 105 – 108.
- 118) Pervain, Iosif, „Dimitrie Eustatievici”, în *Studia Universitatis Victor Babes et Bolyai*, tomus III, nr. 6, series IV, fasciculus 1, Philologia, 1958, pp. 27 – 47.
- 119) Pop, Emil, „<<Societatea filosofoasca...>> de la 1795”, în *Transilvania*, 77, 1946, nr. 1 – 4, pp. 1 – 15.
- 120) Popa, Liliana, „Activitatea familiei de tipografi Barth (1693-1832)”, în *Transilvania*, serie noua, an VII (LXXXIV), 1978, nr. 6, pp. 16 – 18.
- 121) Eadem, „Aduagiri la Repertoriul actelor oficiale privind Transilvania tiparite în limba româna”, în *Anuarul Institutului de Istorie*, XXXI, 1992, pp. 223 - 225.
- 122) Eadem, „Beiträge zur Hermannstädter rumänischen Buchgeschichte des 18. Jahrhunderts”, în *Revue des études sud-est européennes*, tom XXI, 1983, nr. 2, pp. 157 – 167.
- 123) Eadem, „Cartea în Sibiu la sfârșitul secolului al XVIII-lea“, în *Astra 1861-1991. Asociația Transilvana pentru Literatura Româna și Cultura Poporului Român. 130 de ani de la înființare*, Sibiu, 1992, pp. 218 – 223.
- 124) Eadem, „Contributii la Bibliografia româneasca veche”, în *Biblioteca și Cercetarea*, XII, 1988, pp. 307 – 310.
- 125) Eadem, „Contributii la Bibliografia româneasca veche”, în *Anuarul Institutului de Cercetari Socio-Umane*, Sibiu, III, 1996, pp. 229 – 232.
- 126) Eadem, „Contributii la istoria presei (1778 – 1790)”, în *Convergente transilvane*, vol. III, 1995, pp. 29 – 38.
- 127) Eadem, „Despre valorile bibliofile românești tiparite de Petru Barth (1784-1801)”, în *Valori bibliofile din patrimoniul cultural national. Cercetare și valorificare*, II, București, 1983, pp. 336 – 339.
- 128) Eadem, „Eine siebenbürgische Buchlotterie im 18. Jahrhunderts“, în *Forschungen zur Volks – und Landeskunde*, Band 32, 1989, nr. 2 (extras), pp. 90 – 93

- 129) Eadem, „Interferente germane-române în domeniul tiparului sibian”, în *Convergente transilvane*, vol. 2, 1994, pp. 5 – 12.
- 130) Eadem, „Interferente germane-române în domeniul tiparului sibian”, în *Caietele David Prodan*, an I, 1994, nr. 1, pp. 103 – 109.
- 131) Eadem, „Petrus Barths Drucke in rumänischer Sprache”, în *Forschungen zur Volks- und Landeskunde*, Band 31, 1988, nr. 2, pp. 85 – 93.
- 132) Eadem, „O Cazanie sibiana necunoscuta?”, în *Anuarul Institutului de Cercetari Socio-Umane*, Sibiu, XIII-XIV, 2006-2007, pp. 433 – 435.
- 133) Eadem, „O scrisoare inedita a lui Petru Maior catre Vasilie Aaron”, în *Anuarul Institutului de Cercetari Socio-Umane*, Sibiu, XIII-XIV, 2006-2007, pp. 427 – 431.
- 134) Eadem, „Simion Pantea, editor si raspînditor de carte româneasca” , în *Apulum*, XXIII, 1986, pp. 239 – 244.
- 135) Eadem, „Urkunden zur Geschichte der Hermannstädter Buchdruckerei (16. und 17. Jahrhunderts)“, în *Forschungen zur Volks – und Landeskunde*, Band 29, 1986, nr. 1 (extras), pp. 32 – 39.
- 136) Eadem, „Urkunden zur Geschichte der Hermannstädter Druckerei im der ersten Jahrzehnten des 18. Jahrhunderts”, în *Forschungen zur Volks- und Landeskunde*, Band 30, 1987, nr. 1 (extras), pp. 92 – 98.
- 137) Eadem, „Urkunden zur Geschichte des Hermannstädter Buchdruckerei – Miszellenum“, în *Forschungen zur Volks – und Landeskunde*, Band 31, 1988, nr. 1 (extras), pp. 99 – 104.
- 138) Popa, Liliana, Mircea, Gabriela, „Despre unele aspecte necunoscute ale colaborării culturale, artistice si mestesugaresti interconfesionale românești transilvane (1806 – 1808)”, în *Apulum*, XXXIV, 1997, pp. 411 – 423.
- 139) Popa, Liliana, Popa, Nicolae I., „Contributii la viata si activitatea lui Vasilie Aaron”, în *Biblioteca si Cercetarea*, XII, 1988, pp. 100-105.
- 140) Popa, Mircea, „Doua opere mai putin cunoscute ale lui Vasilie Aaron”, în *Revista de istorie si teorie literara*, tom 28, 1979, nr. 3, pp. 437 – 443.
- 141) Popeanga, Vasile, „Preparandiile românești din Transilvania”, în *Ziridava*, XII, 1980, pp. 529 – 570.
- 142) Puia, Danila, „Ordine, completari, însemnari, note si observatii ale protopopului Mehadiei, Nicolae Stoica de Hateg”, în *Mitropolia Banatului*, XXIII, 1973, nr. 7-9, pp. 490-506.

- 143) Puiu-Farcas, Sidonia, „Pagina de titlu. Evolutia ei”, în *Biblioteca si Cercetarea*, IV, 1980, pp. 177 – 191.
- 144) Eadem, „Tipograf, librar, editor, autor”, în *Biblioteca si Cercetarea*, V, 1981, pp. 190 – 219.
- 145) Raica, Ioan, „Moara de hîrtie de la Strungari”, în *Studii si comunicari. Arheologie-Istorie-Etnografie*, Alba Iulia, III, 1961, pp. 293 – 302.
- 146) Rîpa-Buicliu, Dan, „Decrete si carti didactice imprimate pentru învatamîntul din Transilvania si Banat (1771-1822)”, în *Sargetia*, XVI-XVII, 1982-1983, pp. 550 – 553.
- 147) Idem, „Regulamente scolare si carti didactice pentru învatamîntul din Transilvania si Banat (1771-1822)”, în *Biblioteca si Cercetarea*, VII, 1983, pp. 139 – 147.
- 148) Roman, Louis, „Românii transilvaneni în secolele XVI-XVIII: O abordare demoistorica”, în *Revista Istorică*, serie noua, tom IX, 1998, nr. 3 – 4, pp. 188 – 200.
- 149) Rosu, I., „Carti vechi românesti”, în *Societatea de mâine. Revista saptamânala pentru probleme sociale si economice*, an II, nr. 7, 15 februarie 1925, pp. 111 – 112.
- 150) Sacerdoteanu, A., „Tipografia Episcopiei Rîmnicului (1705 – 1825)”, în *Mitropolia Olteniei*, XII, 1960, nr. 5 – 6, pp. 291 – 349.
- 151) Schipor, I. V., „Calendarele si raspândirea literaturii în spatiul etno-cultural românesc”, în *Analele Bucovinei*, an III, 1996, nr. 1, pp. 55 – 58.
- 152) Sigmirean, Cornel, „Istoria formarii intelectualitatii transilvanene în epoca moderna. Stadiul cercetarilor si perspective”, în *Tribuna*, serie noua, an I, 2002, nr. 2, pp. 15 – 16.
- 153) Idem, „Clerul românesc din Transilvania format la universitatile din Europa Centrala si de Vest”, în *Studia Universitatis Petru Maior*, 4, 2004, pp. 93 – 98.
- 154) Simedrea, Tit, „Tiparul bucurestean de carte bisericeasca în anii 1740 – 1750”, în *Biserica Ortodoxa Româna*, LXXXIII, 1965, nr. 9 – 10, pp. 845 – 942.
- 155) Simonescu, Dan, „O lature necunoscuta din activitatea lui Vasilie Aaron”, în *Arhiva româneasca*, tom V, 1940, pp. 257 – 265.
- 156) Suciuc, Petre, „Poporatia Ardealului. Din timpurile cele mai vechi pâna în 1890”, în *Societatea de mâine. Revista saptamânala pentru probleme sociale si economice cuprinzând Buletinul Sectiei Social-Economice a „Astrei”*, an II, nr. 41, 11 octombrie, 1925, pp. 711 – 712 si nr. 42, 18 octombrie, 1925, pp. 728 – 730.
- 157) Serbanescu, N., „Vechile tipografii românesti din secolul al XVI-lea”, în *Îndrumator pastoral*, II, 1978, pp. 91 – 102.
- 158) Sotropa, Virgil, „Români la gimnasiul latino-catolic din Bistrita. 1729-1779”, în *Transilvania*, XXXII, 1901, nr. 1, pp. 3-16.

- 159) Pompiliu, Teodor, „Contacte, convergente româno-maghiaro-sasesti în Epoca Luminilor”, în *Anuarul Institutului de Cercetari Socio-Umane „Georghe Sincai”*, Târgu Mures, III-IV, 2000-2001, pp. 175 – 185
- 160) Idem, „O copie din 1794 a manuscrisului lui Samuil Micu Clain: <<Statuta sau legile scaunelor sasesti din Ardeal>>”, în *Anuarul Institutului de Istorie din Cluj*, IV, 1961, pp. 267 – 271.
- 161) Tatai Balta, Cornel, „Gravorii în lemn de la Blaj (1750 – 1830)”, în *Apulum*, XIII, 1975, pp. 719 – 745; XV, 1977, pp. 705 – 727; XXI, 1983, pp. 245 – 262; XXIII, 1986, pp. 211 – 222.
- 162) Idem, „Petru Papavici Tipograf Rîmnicean, ilustrator al Penticostarului de la Blaj din 1768”, în *Îndrumator pastoral*, II, Alba Iulia, 1978, pp. 120 – 123.
- 163) Idem, „Incursiune în xilogravura româneasca (sec. XVI - XIX)”, în *Apulum*, XVII, 1979, pp. 441 – 467.
- 164) Tatai Balta, C., Mircea, G., „Lucratorii tipografiei de la Blaj (1787 – 1821) în context documentar (I)”, în *Apulum*, XXV, 1988, pp. 365 – 384.
- 165) Idem, „Legatorie si legatori de carte la tipografia din Blaj în anii 1787 – 1792, 1795 – 1821”, în *Anuarul Institutului de Istorie*, Cluj Napoca, XXXIII, 1994, pp. 259 – 304.
- 166) Idem, „Prefectii tipografiei din Blaj (1754 – 1822)”, în *Apulum*, XXXV, 1998, pp. 389 – 405.
- 167) Tatai-Balta, Cornel, Smericinschi, Teodor, „Din activitatea tipografiei de la Blaj (1787 – 1821) reflectata de un material arhivistic”, în *Apulum*, XIX, 1981, pp. 239 – 258.
- 168) Teodor, S., „Pripealele monahului Filotei de la Cozia III”, în *Mitropolia Olteniei*, VI, 1954, nr. 4-6, pp. 177 – 190.
- 169) Teodorescu, Dorin, „Aspecte privind circulatia în judetul Olt a cartilor românesti vechi tiparite la Blaj, Brasov si Sibiu”, în *Mitropolia Olteniei*, XXXVIII, 1987, nr. 2, pp. 108 – 112.
- 170) Idem, „Cartea veche româneasca sibiana din judetul Olt”, în *Revista Muzeelor*, XXXIII, 1996, nr. 3, pp. 58 – 59.
- 171) Idem, „Ceasoslovul sibian din 1802”, în *Transilvania*, 2008, nr. 2, pp. 42-44.
- 172) Theodorescu, Barbu, „Psaltirea. Însemnari bibliografice”, în *Glusul Bisericii*, an XX, 1961, nr. 5 – 6, pp. 496 – 527.
- 173) Tonk A., „Intellectualitatea româna si liceul piaristilor din Cluj”, în *Studia Universitatis Babes – Bolyai, series Historia*, fasc. 1, Cluj Napoca, 1968, pp. 45 – 58.
- 174) ? epelea, G. F., „O editie necunoscuta a Alexandriei”, în *Limba Romîna*, XIII, 1964, nr. 6, pp. 605 – 613.

- 175) Popan, Grigore, „Contributii brasovene la evolutia si afirmarea cartii vechi românești”, în *Cumidava*, XIII, 1983, pp. 111 – 116.
- 176) Veress Andrei, „Tipografia românească din Buda”, în *Boabe de grâu*, III, 1932, nr. 12, pp. 593 – 612.
- 177) Wolf, I., „Problematika românească în istoriografia sasească (1790-1848)”, în *Acta Musei Napocensis*, 16, 1979, pp. 325 – 329.
- 178) f. a., „Breviaru istoricu alu scóleloru din Blasiu”, în *Transilvania*, X, 1877, nr. 15, pp. 175-176.

VI. WEBOGRAFIE

- 1) <http://www.bjbc.ro:8080/bjbc/publicatii-1/conori-de-carte-veche-romaneasca-in-patrimoniul-bjbacau.pdf/download> (Cornelia Sirm-bibliotecar).
- 2) http://ro.wikipedia.org/wiki/viata_bisericeasca_a_comunei_Racovita#C.C4.83r.C8.9Bi_vechi_biserice.C899ti
- 3) <http://fr.wikipedia.org/wiki/La-Messiede>
- 4) http://ro.wikipedia.org/wiki/Friedrich_Gottlieb_Klopstock
- 5) www.crispedia.ro/Vasile_Aaron
- 6) [http://www.observatorcultural.ro/Libertate-si-cenzura-in-Romania-t\(III\)*articleID_10520-articles_details.html](http://www.observatorcultural.ro/Libertate-si-cenzura-in-Romania-t(III)*articleID_10520-articles_details.html)
- 7) <http://www.caietesilvane.ro/indexcs.php?cmd=articol&idart=233>
- 8) http://cultural.freehostia.com/altii/De_ce_Sibiul.html
- 9) www.turism.sibiu.ro/ro/traditii.html
- 10) <http://tara-barsei.ro/wp-content/uploads/2009/02/tescula2008.pdf>
- 11) <http://www.historycluj.ro/Istorie/anuare/AnuarBaritHistorica2007/10Zsolt.Primele%20tiparituri.text.pdf>
- 12) <http://www.revistateologica.ro/articol.php?r=43&a=3735>
- 13) <http://www.cimec.ro/carte/dl.asp?filename=Catalogul-cartii-romanesti-Stefania-Stefan.pdf>
- 14) <http://web.tiscali.it/librilivresbooks/xilografia.htm>
- 15) <http://idref.fr./034375848>
- 16) http://biblioteca.umf.ro/Catalog_carte_veche.pdf
- 17) http://www.observatorcultural.ro/O-carte-de-referinta-despre-iluminismul-romanesc*article_ID_5497-articles_details.html
- 18) <http://www.oldbookillustrations.com/pages/tailpiece4.php?lng=en>
- 19) http://documente.bcucuj.ro/web/bibdigit/patrimoniul/BCUCLUJ_FCS_BRV363D.pdf

Curriculum Vitae			
Informatii personale			
Prenume / Nume	CORNEL MIHAI MARIA		
Telefon	0269214828	Mobile:	0742371073
Fax			
E-mail	cornelmaria09@yahoo.com , coco07mar@yahoo.com		
Nationalitate	Româna		
Data nasterii	7 martie 1980		
Sex	Masculin		
Domeniu ocupational	Istorie (nivel liceu)		
Experienta în munca			
Data	Din septembrie 2003		
Ocupatia	Cadru didactic predarea istoriei		
Activitati principale si responsabilitati	Predarea istoriei – nivel liceu si gimnaziu Pregatirea elevilor pentru competitii scolare (2008, 2009, 2010)		
Numele si adresa angajatorului	Liceul Teoretic „St. L. Roth”, Medias		
Domeniul de activitate	Predarea istoriei în învățământul preuniversitar		
Activitatea profesionala			
Data	20-21 octombrie 2011		
Activitati principale si responsabilitati	Am sustinut comunicarea cu titlul <i>Adaugiri si rectificari la Bibliografia româneasca veche</i> , în cadrul sesiunii <i>Bibliologie si patrimoniu cultural national. Strategii culturale si editoriale în spatiul românesc: de la manuscris la e-book</i> , ed. a V-a organizata de Facultatea de Istorie si Filologie a Universitatii „1 Decembrie 1918” Alba Iulia etc.		
Data	18-21 iunie 2011		
Activitati principale si responsabilitati	Excursie de studii si relaxare Calimanesti – Vf. Cozia – manastirile Cozia si Ostrov cu elevi ai Liceului Teoretic „St. L. Roth” Medias		
Data	7 iunie 2011		
Activitati principale si responsabilitati	Interviuri privind perioada comunista în mediul rural în satul Soala, comuna Agârbiciu cu elevi ai Liceului Teoretic „St. L. Roth” Medias		
Data	15-16 aprilie 2011		
Activitati principale si responsabilitati	Am sustinut comunicarea cu titlul <i>Politica editoriala a tipografiei Bart din Sibiu la cumpana secolelor al XVIII-lea si al XIX-lea. Aspecte generale</i> în cadrul sesiunii <i>Sub semnul lui Clio</i> , editia a VI-a, organizata de Facultatea de Istorie si Patrimoniu a Universitatii „Lucian Blaga” din Sibiu.		
Data	12 noiembrie 2010		

Activitati principale si responsabilitati	Am sustinut comunicarea cu titlul <i>Prefete de tiparituri vechi sibiene de la sfarsitul secolului al XVIII-lea. Intre act cultural si sursa de istorie a mentalitatilor</i> , în cadrul sesiunii <i>Doctoranzi albaiulieni si oportunitatea cercetarii istorice</i> , editia a VI-a, organizata de de Facultatea de Istorie si Filologie a Universitatii „1 Decembrie 1918” Alba Iulia.
Data	13-16 mai 2010
Activitati principale si responsabilitati	Excursie de studiu – Cetatile dacice din M-tii Orastiei cu elevi ai Liceului T. „St. L. Roth” Medias
Data	16 aprilie 2010
Activitati principale si responsabilitati	Am sustinut comunicarea cu titlul <i>Contextul favorabil al editarii în limba româna de catre Petru Bart la sfarsitul secolului al XVIII-lea</i> , în cadrul sesiunii anuale <i>Sub semnul lui Clio</i> , editia a IV-a, organizata de Facultatea de Istorie si Patrimoniu „Nicolae Lupu” din cadrul Universitatii „Lucian Blaga” Sibiu
Data	martie 2010
Activitati principale si responsabilitati	Excursie Cârtoara – Bălea Lac – Albota – Manastirea Cârta cu elevi ai Liceului Teoretic „St. L. Roth” Medias
Data	27 martie 2010
Activitati principale si responsabilitati	Participare la Colocviul <i>Predarea istoriei astazi din perspectiva istoricului si a didacticianului</i> , organizat de Facultatea de Istorie si Patrimoniu a Universitatii „Lucian Blaga” Sibiu
Data	26-27 noiembrie 2009
Activitati principale si responsabilitati	Participare la programul national de training în autorat stiintific din cadrul proiectului <i>Doctoratul în Scoli de Excelenta – Evaluarea calitatii cercetarii în universitati si cresterea vizibilitatii prin publicare stiintifica</i> , desfa surat la Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia.
Data	octombrie - noiembrie 2009
Activitati principale si responsabilitati	Am organizat expozitia <i>Sistemul de invatamânt preuniversitar în perioada comunista</i> – Sala festiva a Liceului Teoretic „St. L. Roth” Medias
Data	mai 2008
Activitati principale si responsabilitati	Excursie de studii – Alba Iulia – Abrud – Zlatna – Rosia Montana cu elevi ai Liceului T „St. L. Roth” Medias
Data	martie – aprilie 2008
Activitati principale si responsabilitati	Coordonator proiect <i>Viata în mediul rural în perioada comunista</i> – interviuri în Atel si Seica Mica cu elevi ai Liceului Teoretic „St. L. Roth” Medias
Data	noiembrie 2007
Activitati principale si responsabilitati	Excursie de studii – Oltenia nordica: Cheile Oltetului – Pestera Polovragi – Manastirile Polovragi si Muierii cu elevi ai Liceului Teoretic „St. L. Roth” Medias
Data	mai 2007
Activitati principale si responsabilitati	Excursie de studii - Tg. Jiu (C. Brâncusi) – Craiova – Drobeta Turnu Severin – Cazanele Dunarii cu elevi ai Liceului Teoretic „St. L. Roth” Medias
Data	noiembrie 2006

Activitati principale si responsabilitati	Excursie de studii – Sarmizegetusa romana – Biserica din Densus - Rezervatia de zimbri Hateg -Cetatea Devei cu elevi ai Liceului Teoretic „St. L. Roth” Medias		
Data	iunie 2006		
Activitati principale si responsabilitati	Excursie de studii – Cetatile dacice din Muntii Orastiei – Castelul Huniazilor – Cetatea Devei cu elevi ai Liceului Teoretic „St. L. Roth” Medias		
Educatie si pregatire continua			
Data	august 2009		
Titlul calificarii obtinute	Gradul II în învățământul preuniversitar		
Aptitudini în domeniu	Predarea istoriei la nivel preuniversitar		
Numele si tipul institutiilor care au asigurat pregatirea în domeniu	Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu Facultatea de Istorie si Patrimoniu „Nicolae Lupu”		
Data	august 2005		
Titlul calificarii obtinute	Definitivatul în învățământul preuniversitar		
Aptitudini în domeniu	Predarea istoriei la nivel preuniversitar		
Numele si tipul institutiilor care au asigurat pregatirea în domeniu	Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu Facultatea de Istorie si Patrimoniu „Nicolae Lupu”		
Data	iunie 2005		
Titlul calificarii obtinute	Master		
Aptitudini în domeniu	Subiectul dizertatiei: <i>Conservarea si protejarea patrimoniului cultural national elaborat pe hârtie din România</i>		
Numele si tipul institutiilor care au asigurat pregatirea în domeniu	Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu Facultatea de Istorie si Patrimoniu „Nicolae Lupu”		
Data	1999 - 2003		
Titlul calificarii obtinute	Licentiat în istorie		
Aptitudini în domeniu	Istorie si paleografie româno-chirilica (secolele XVI – XIX)		
Numele si tipul institutiilor care au asigurat pregatirea în domeniu	Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu Facultatea de Istorie si Patrimoniu „Nicolae Lupu”		
Aptitudini si competente personale			
Limba materna	româna		
Alte limbi	engleza		
Nivel de înțelegere	Înțelegere	Discutie	Scris
<i>Nivel european(*)</i>	Ascultare	Scriere	Dezbateri
engleza	C1	B2	C1

Competente de calculator	- Îndemânare în utilizarea Word 3003, 2007 si Internet Explorer
--------------------------	---

Atitudini si competente sociale	- Sociabil - Competenta de a lucra individual si în echipa
---------------------------------	---

Articole publicate:

1. Cornel Maria, „Scurt istoric al dinastiei de tipografi Barth din Sibiu (sec. XVII – XIX), în *Studia Universitatis Cibiniensis. Series Historica*, VII, 2010, pp. 153 – 164.

În curs de publicare:

1. Cornel Maria, „Politica editoriala a tipografiei Bart din Sibiu la cumpana secolelor al XVIII-lea si al XIX-lea. Aspecte generale” în *Studia Universitatis Cibieniensis*.
2. Cornel Maria, „Aaugiri si rectificari la Bibliografia româneasca veche”, în *Transilvania*.
3. Cornel Maria, „Înalte fete bisericesti în colaborare cu tipografia Bart”, în *Transilvania*